

Posudek bakalářské práce

Studentka: Jana Jirotková
Název práce: Pracovní uplatnění lidí s postižením
Oponentka: Mgr. Tereza Cimrmannová, Ph.D.

Předložená práce čítá čtyřicet šest stran textu, který je tvořen celkem čtyřmi kapitolami (Závěr a Seznam literatury se nečíslijí). Studentka zvolila nosné téma, k němuž je motivována zkušenostmi z praxe a záměrem zřídit vlastní tréninkovou kavárnu. V této souvislosti lze uvést jednu z hlavních výtek, totiž pouze sporé zúročení vlastních zkušeností v textu práce. Již v Úvodu se jasně prokazuje, že autorka je schopna tvorby vlastního čtivého a kultivovaného textu. Čtenář se těší na další autorčiny myšlenky, následující text je ale převážně kompilací převzatých teorií, které lze snadno dohledat v literatuře. To je v tomto případě škoda, i když jde o kompilaci na dobré obsahové úrovni. Práce se zdroji však zcela bez chyb není. Text je místy pouhým opisováním z jednoho zdroje (s. 19, 26-28, 37, 43-44 aj.). Chybí uvedení několika důležitých pramenů, např. Národního plánu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením nebo aktuálních publikací k tématu samostatného života (Strandová, I. Od marginalizace k důstojnému životu, Novosad, L. Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním). Místy postrádám spíše tematickou, nežli autorskou návaznost (chybou je psát ve stylu „co odstavec, to jiná knížka k vypisování“). Za závažnou chybu vzhledem ke studovanému oboru pokládám zpracování zvoleného tématu bez souvztažnosti k zákonu o sociálních službách, který v práci není vůbec citován. Další výtky se již tradičně váže k široce formulovaným cílům: pokud je jedním z cílů posoudit všechny možnosti na poli zaměstnávání osob s mentálním postižením, cíl nebyl a ani nemohl být naplněn. V dalších kapitolách a v Závěru to studentka sama naznačuje a uznává. Proč si cíle nestanovit přesně a realisticky? I přes uvedené chyby lze jako celek práci hodnotit kladně, neboť dokladuje několik silných míst: citlivé kontextuální vnímání, schopnost systematické práce s textem a tvorby kultivovaného odborného textu. Následující výtky se pojí spíše s drobnými chybami.

Kapitola první je stylistický omyl. Sice obsahuje správnou definici osoby se zdravotním postižením, pouhá definice by ale neměla tvořit samostatnou kapitolu (stačilo vřadit do následujícího textu). Kapitola druhá je dobře strukturovaná, text o osobách s mentálním postižením by však měl být logicky spíše na začátku. Uvedené informace jsou stručné, což je žádoucí. Pokud studentka pojímá oblast zdravotního postižení takto široce, postrádám skupinu osob s duševními poruchami. Chybí také zmínka o kvalitě života osob s MP, kterou nemůže vystihnout žádné počítání IQ ani stupně dle MKN-10. Tato klasifikace má svá opodstatnění, ale vzhledem k sociálnímu začleňování osob s MP je pouze orientační (jak uznávají i citovaní teoretici, např. Šiška, J.). Proto spíše oceňuji zmínku o pozitivním potenciálu klientů, která naštěstí následuje v další kapitole. S tím souvisí i převzaté údaje na s. 21-22, které jsou příliš negativní a kategorické a lze s nimi s úspěchem polemizovat. Mnoho osob s mentálním postižením zkrátka nemá stereotypní a rigidní myšlení a jejich motivace vzdělávat se a pracovat může být mnohem vyšší, nežli je tomu u tzv. zdravé populace. Proč zbytečně generalizovat?

Kapitola třetí je problematická. Kdyby nebyla nazvána „Sociální práce s lidmi znevýhodněnými na trhu práce“, téměř by nebylo co vytknout. Text obsahuje důležité a se sociální prací související poznatky, které ale vycházejí spíše z příbuzných oborů a oblastí (ergoterapie, speciální pedagogika, kariérové poradenství). Lépe by bylo psát z hlediska

základního dělení sociální práce na individuální, s rodinou, skupinovou a komunitní. Např. téma sociální práce s rodinou v textu téměř chybí, podobně jako již zmiňované sociální služby, v nichž jsou odborné metody sociální práce nejčastěji realizovány. Chybí též zmínka o důležitých institucích a organizacích, např. Národní radě zdravotně postižených. Oceňuji poznámku o organizaci Equal, která chrání zájmy znevýhodněných osob na mezinárodní úrovni. Studentka též uvedla aktualizované aktivity MPSV na poli zaměstnanosti, text by si ale „zasloužil“ krátkou zmínku o úskalích, které tyto aktivity v praxi přinášejí.

Čtvrtá kapitola o možnostech pracovního uplatnění obsahuje základní a správné informace k tématu. Chválím logické řazení. Ale vzhledem k tomu, že kapitola měla být vrcholem textu, je místy patrné, že již autorce „docházelo sil“. Na úvod zmiňuje příklad z praxe, což zvyšuje čtivost. Příklad je ale „nedotažený“ – bylo by lépe vypracovat kvalitnější případovou studii, která by sloužila jako pojítka rozsáhlé teorie se zkušenostmi autorky. Stylisticky není vhodné uvádět informaci o tom, že personál klientku ponižoval, aniž by tato informace nebyla dále komentována. Zkrátka uvedený příklad je kolísavé kvality. Další příklad na s. 38 je lepší, avšak uvedená negativní zkušenost (sebereflexe) patří spíše do zprávy z praxe, s tématem práce souvisí jen nepřímě. Text jako celek postrádá více kvalitních kazuistik. U jednotlivých forem pracovního uplatnění pak chybí podrobnější informace, které by tyto formy přesněji odlišovaly (legislativní úprava, role pracovního asistenta, mzdové ohodnocení aj.). Výjimkou je vynikající kap. 4.4 o podporovaném zaměstnávání.

Závěr práce činí dojem, jako by byl psán v časové tísní, avšak nechybí mu autenticita a upřímnost. Po obsahové stránce postrádám autorčino zhodnocení všech stanovených cílů.

V celém textu oceňuji vynikající stylistickou a jazykovou úroveň (výjimkou jsou ojedinělé chybějící čárky ve větách vedlejších, věty bez přísudků, „viz.“ a nejednotná interpunkce v číslech kapitol). Doporučuji více odkazovat na literaturu tam, kde je to možné, a bez obav se věnovat vlastním myšlenkám a komentářům.

Závěr:

I přes uvedené nedostatky hodnotím práci Jany Jirotkové jako zdařilou. Vzhledem k tomu, že se jedná o bakalářskou práci, lze některé chyby tolerovat. Studentka vyjádřila přání informovat svou práci širokou veřejnost. Po odstranění naznačených závažnějších chyb lze některé pasáže textu doporučit k publikování jako přehledovou studii na dané téma.

Navrhovaný stupeň hodnocení: výborně

Podněty k obhajobě:

1. Jmenujte jakoukoli organizaci, která se zabývá pracovním uplatněním osob se zdravotním postižením. Její cíle uveďte do souvislosti s cíli zákona o sociálních službách.
2. Stručně naznačte aktuální problémy a úskalí na poli pracovního uplatňování osob se ZP v ČR.

